

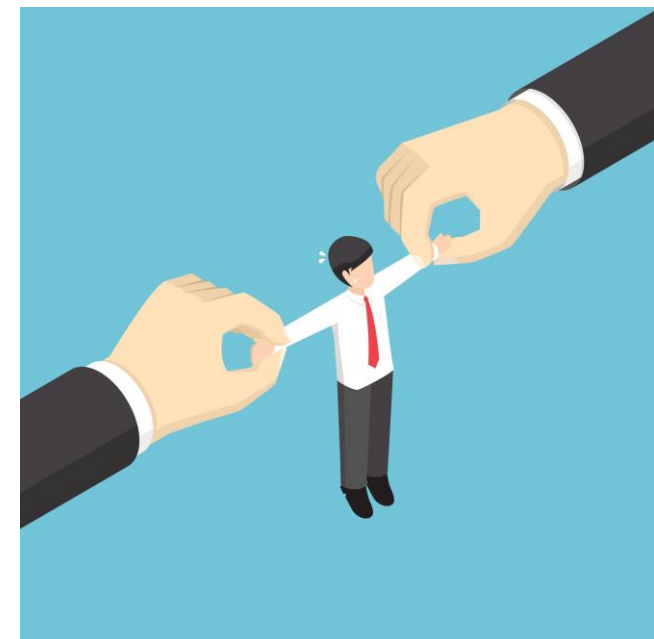
Interesešu konflikta novēršana nevalstiskajā organizācijā

Liene Gātere & Zane Zvirgzdiņa,
Sabiedrība par atklātību – Delna
23.04.2020.

Delna

SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

Sabiedrības integrācijas
fonds

Kultūras ministrija

PROGRAMMA

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

14.00. – 14.10.	Kas ir interešu konflikts
14.10. – 14.20.	Interešu konflikta atpazīšana – gadījumu analīze
14.20. – 14.30.	Tipiskākās interešu konflikta situācijas NVO
14.30. – 14.40.	Kā novērst interešu konflikta risku
14.40. – 15.00.	Secinājumi un atbildes uz jautājumiem

MĒRĶIS

- Izprast un spēt identificēt tipiskākās interešu konflikta situācijas NVO darbā;
- Izprast interešu konflikta risku novēršanas pasākumus.

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

- Dibināta 1998. gadā
- 95 biedri
- 6 padomes locekļi
- 5 biroja darbinieki
- 2019 apgrozījums:
190 000 EUR
- www.delna.lv

- Dibināta 1993. gadā
- Vairāk nekā 100 nodaļas visā pasaulē
- www.transparency.org

DELNAS MĒRĶIS

*Veidot atklātu, taisnīgu un demokrātisku **sabiedrību**, kas ir brīva no **korupcijas** politikā, valsts un privātajā sektorā, kā arī personu savstarpējās attiecībās.*

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

ATKLĀTĪBA

GODPRĀTĪBA (INTEGRITY)

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

MENTI.COM - izmēģināšana

Kods: 28 53 9

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

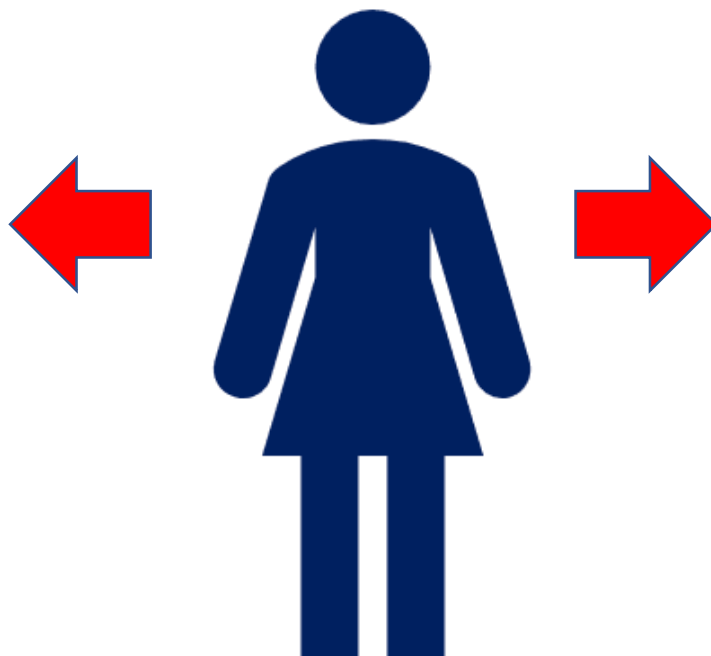
KAS IR INTEREŠU KONFLIKTS?

Ja persona vai organizācija, kurā persona strādā, nonāk situācijā, kurā ir spiesta izdarīt izvēli **starp interesēm saistībā ar saviem darba pienākumiem** un savām **personīgajām interesēm**, tad ir radies interešu konflikts.

NVO INTERESES UN DARBA PIENĀKUMI

- Valdes loceklis/darbinieks
- Padomes loceklis
- Eksperts/speciālists
- Kolēģis
- Līderis

PERSONĪGĀS INTERESES

- Ģimenes loceklis / radnieks
- Draugs
- Kora/sporta kluba biedrs
- Politiskās partijas biedrs
- Darbinieks/valdes/padomes loceklis/akcionārs citā organizācijā/uzņēmumā
- Dāvanas un izklaide

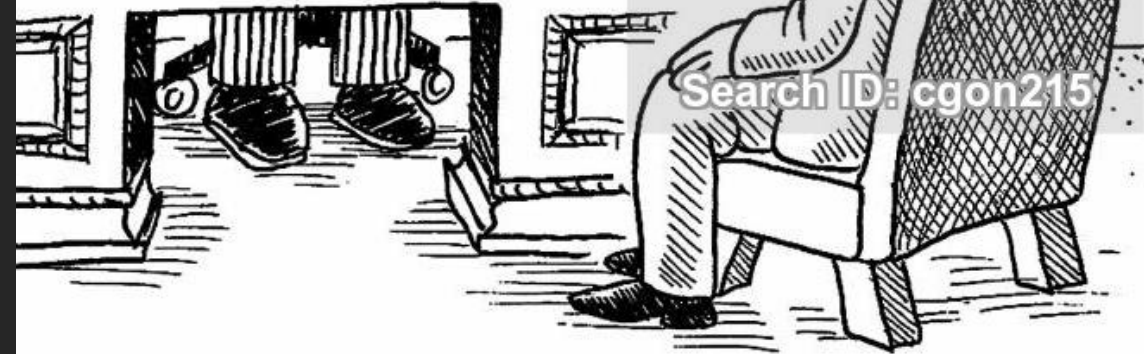

"Try this—I just bought a hundred shares."

SO, WHAT MAKES YOU THINK YOU'RE THE RIGHT PERSON FOR THIS POST?

WELL, I'M HIGHLY MOTIVATED, OUTGOING AND INDEPENDENTLY MINDED. ISN'T THAT RIGHT, DAD?

CARTOONSTOCK

Search ID: cgon215

LIKUMS «PAR INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANU VALSTS AMATPERSONU DARBĪBĀ»

Interēšu konflikts — situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas **ietekmē vai var ietekmēt** šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru **personiskās vai mantiskās intereses**. (1. panta 5. punkts)

Attiecas tikai uz amatpersonām un tiem radniekiem un darījuma partneriem, kas noteikti likumā.

Amatpersona - fiziskā persona, kura vispārīgi vai konkrētajā gadījumā ir pilnvarota pieņemt vai sagatavot pārvaldes lēmumu.

Radnieks - tēvs, māte, vecāmāte, vekaistēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais.

Darījumu partneri: fiziskā vai juridiskā persona vai uz līguma pamata izveidota fizisko un juridisko personu apvienība, kas saskaņā ar likuma noteikumiem ir deklarējamās darījumu attiecībās ar valsts amatpersonu (8600 EUR = 20 min. algas).

Delna

SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

LIKUMS «PAR INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANU VALSTS AMATPERSONU DARBĪBĀ»

9. panta 2.¹ daļa aizliedz augstākajām valsts amatpersonām saņemt atalgojumu par amatu, ko tās ieņem biedrībā, nodibinājumā vai sociālajā uzņēmumā.

11. panta pirmā daļa aizliedz valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas pienākumus, sagatavot vai izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības, kurās šī valsts amatpersona, tās radnieki vai darījumu partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti.

13.² panta pirmā daļa paredz dāvanu (t.sk., pakalpojumi, tiesību piešķiršana, kāds labums) pieņemšanas ierobežojumu 2 gadus pēc lēmuma taisīšanas un **otrā daļa** – lēmumu pieņemšanas ierobežojumus 2 gadus pirms un pēc dāvanas saņemšanas

NVO ĒTIKAS KODEKSS

Organizācija savlaicīgi apzina savu pārstāvju interešu konflikta riskus un veic nepieciešamos pasākumus, lai novērstu to ietekmi organizācijas darbībā.

Organizācijas pārstāvji nerīkojas, atrodoties interešu konflikta situācijā, kad privātās vai mantiskās intereses var ietekmēt objektīvu lēmuma pieņemšanu vai godprātīgu darba veikšanu.

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

ŠĶIETAMĀIS INTEREŠU KONFLIKTS

Vērotājam no malas rodas iespaids, ka persona atrodas interešu konfliktā - nespēs objektīvi pieņemt lēmumu vai godprātīgi veikt darbu, lai gan faktiski tā nav.

Var būt tādas pašas sekas kā reālam interešu konfliktam - var negatīvi ietekmēt uzticību personai un organizācijai.

Vai personai, kurai nav zināmas konkrētās situācijas detaļas, varētu rasties iespaids, ka persona atrodas interešu konfliktā?

POTENCIĀLAIS INTEREŠU KONFLIKTS

Privātas intereses konkrētajā brīdī nav, bet ir ticams, ka nākotnē tās var rasties saistībā ar personas veicamajiem uzdevumiem.

Labi pārvaldīta organizācija vēlas izvairīties arī no šķietamiem un potenciāliem interešu konfliktiem.

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

INTEREŠU KONFLIKTA SEKAS

- Var pāraugt korupcijas riskā – reālā, potenciālā vai šķietamā;
- Var negatīvi ietekmēt organizācijas reputāciju un finanšu piesaistes rezultātus;
- Var negatīvi ietekmēt fiziskas personas karjeru.

Interesešu konflikts rada korupcijas risku, bet tas var “nepāraugt” korupcijā, ja savlaicīgi tiek konstatēts un novērsts.

Delna
SABIEDRIBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

MENTI.COM

Kods: 28 53 9

Lūdzu, miniet interešu konflikta piemērus NVO darbā.

Delna
SABIEDRIBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

KĀ KONSTATĒT PERSONĪGU IEINTERESĒTĪBU?

Lai izprastu, vai konstatējama personiska ieinteresētība lēmuma pieņemšanā, **jāizvērtē:**

- Vai persona/NVO var gūt labumu, vai var ciest zaudējumu no pieņemtā lēmuma? Vai tas iespējams nākotnē?
- Vai persona/NVO ir personiski, profesionāli vai finansiāli saistīta ar personu vai organizāciju, kuru skars tās lēmums?
- Vai ārpus darba pienākumu pildīšanas NVO, persona ir iesaistījies tāda jautājuma risināšanā, par kuru jāpieņem lēmums šajā NVO?
- Vai persona/NVO ir saņēmusi dāvanu vai kādu citu labumu no personas/uzņēmuma, par kuru tiek pieņemts lēmums?

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKĻĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

REĀLS, ŠĶIETAMS VAI POTENCIĀLS?

Menti.com Kods: 28 53 9

1. NVO slēdz līgumu ar uzņēmumu, kurā strādā šī NVO vadītāja radnieks, bet radnieks nepiedalās lēmumu pieņemšanā vai līguma uzdevumu izpildē.
2. NVO vadītājs ir vienīgā pilnvarotā persona, kura lemj par darbinieku, tostarp sevis, sūtīšanu komandējumā.
3. Vēža slimnieku atbalsta NVO pauž atbalstu konkrētam medikamentam pēc tam, kad saņem lielu ziedojumu no farmācijas uzņēmuma, kas šo medikamentu ražo.

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

REĀLS, ŠĶIETAMS VAI POTENCIĀLS?

Menti.com Kods: 28 53 9

4. NVO iegādājas nekustamo īpašumu, kas pieder padomes locekļa sievai.
5. NVO padomes loceklis saņem finansiālu atbildību no šīs pašas NVO.
6. NVO valdes loceklis ir valdes loceklis arī politiskajā partijā.
7. Persona ir padomes loceklis 2 līdzīgas jomas NVO. Abas NVO pretendē uz viena donora atbalstu. Viena NVO sarunās ar donoru iesaista šo padomes locekli.

BIEŽĀK SASTOPAMIE INTEREŠU KONFLIKTU VEIDI NVO DARBĀ

Delna
SABIEDRIBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

- Papildu darbs (arī konsultāciju sniegšana) ar konfliktējošām interesēm
- Līgumi ar radniekiem/draugiem
- Nepotisms – radnieka pieņemšana apmaksātā darbā
- Nozīmīgu dāvanu pieņemšana no piegādātājiem, pakalpojumu sniedzējiem
- NVO resursu izmantošana personīgām vajadzībām (tajā skaitā apmaksātā darba laika, komandējumu u.c.)
- Konfidenciālas informācijas izmantošana privātām interesēm
- Ziedojumi no personām/uzņēmumiem ar konfliktējošām interesēm
- Ārējo interešu ietekme uz pētījumiem un to rezultātu prezentēšanu

JA IDENTIFICĒTS INTEREŠU KONFLIKTA RISKS

- Monitorēt situāciju
- Atstādināt personu no diskusijām par saistīto tēmu
- Atstādināt personu no lēmuma pieņemšanas
- Atkāpties/atbrīvot personu no amata vai konfliktējošās lomas
- Atmaksāt saņemto ziedojumu

Delna
SABIEDRIBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

KĀ NOVĒRST INTEREŠU KONFLIKTUS?

NVO, īpaši SLO, ir jārīkojas tā, lai neradītu šaubas par tās darbu sabiedrības interesēs.

SVARĪGI:

- Veicināt izpratni un diskusijas par interešu konfliktiem;
- Identificēt interešu konfliktu rašanās riskus;
- Izstrādāt vadības sistēmu – specifiskus risinājumus standarta situācijām.

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

INTEREŠU KONFLIKTU VADĪBAS SISTĒMA

Rakstiska interešu konfliktu novēršanas politika. NVO padome un darbinieki parakstās, ka ir iepazinušies ar iekšējo politiku. Tiek iepazīstināti biedri (mājaslapa, ziņulapa u.c.)

Tvērums un risku novērtējums

- Sistēma aptver vadību, darbiniekus, līgumu partnerus
- Ar organizācijas darbību saistīti specifiski riski un potenciālās situācijas
- Gadījumu vešanas dokumentācija
- Apmācības
- Ētikas principi

Procedūru izstrāde – ieteikumi

- Darbinieki rakstiski paziņo par esošajiem vai potenciālajiem interešu konfliktiem
- Informāciju par valdes un padomes locekļu interesēm publicē organizācijas mājas lapā (periodiski atjauno)
- Pārbauda interešu konfliktus kandidātiem uz padomes un valdes locekļu un citiem atbildīgiem amatam
- Publicē ziedojumu un dāvanu pieņemšanas vadlīnijas un informāciju par saņemtajiem ziedojumiem
- Organizē atklātas iepirkumu procedūras

PIEMĒRS – DELNAS ĒTIKAS KODEKSS

Pildot savus pienākumus, Delnas darbībā iesaistīta persona valsts un sabiedrības intereses vienmēr tur augstāk par privātajām interesēm, neizmanto amata stāvokļa priekšrocības personīgā labuma gūšanai sev vai citai personai.

Delnas darbībā iesaistīta persona izvairās no situācijām, kurās varētu rasties reāls, iespējams vai šķietams interešu konflikts vai korupcijai labvēlīgi apstākļi. Rodoties interešu konfliktam, Delnas darbībā iesaistītai personai nekavējoties jāinformē Delnas Padome.

Delnas darbībā iesaistīta persona neizmanto Delnas darbā gūtos kontaktus, lai iegūtu labvēlību vai labumu savā privātajā dzīvē.

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

PIEMĒRS – PUBLISKI INTEREŠU REĢISTRI

Register of Interests for International Board Members of Transparency International

Name	Valdis Liepins
Date on which initial statement lodged	04.09.2018.
Remunerated affiliation (Current and, where relevant, past)	None
Non-remunerated affiliation (Current and, where relevant, past)	None
Significant (>10%) ownership or controlling position in any company	None
Any entity in which the person has more than 5% of his/her total assets	Bank deposit in Canada
Public Office or public employment (Current and, where relevant, past)	Member of the Riga Municipal Council 2005-2009 Member of the Latvian Parliament (Saeima) 2011-2014
Interests of close personal relationships (where applicable). See Conflict of Interests Policy, section 1	None
Other	None

PIEMĒRS – ZIEDOJUMU LĪGUMI

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

Atbilstoši [Delnas ziedojumu pieņemšanas vadlīnijām](#), pieņemam ziedojumus tikai no uzņēmumiem ar labu reputāciju un tos izlietojam organizācijas mērķu sasniegšanai.

Neviens ziedojums, neatkarīgi no tā apmēra, nemazina Delnas neatkarību un nenozīmē, ka Delna atbalsta uzņēmuma politiku vai rīcību.

Apsūdzību vai pamatotu aizdomu gadījumā par ziedotāja iesaisti koruptīvās darbībās, Delna saglabā tiesības vērsties pret uzņēmumu tāpat kā vērstos pret jebkuru citu uzņēmumu līdzīgā situācijā.

PIEMĒRS – ZIEDOJUMU PIENĒMŠANAS VADLĪNIJAS

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKĻĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LĀTVIJAS NODAĻA

Ja ziedojumam atbilstības pārbaudē Delna konstatē neatbilstība Vadlīnijām, t.i. pastāv Delnas reputācijas vai neatkarības apdraudējuma risks, Delna šādu ziedojumu nepieņem.

Ja ziedojums jau nodots Delnas rīcībā un ir iespējams noskaidrot ziedotāju kam un kur to atmaksāt, Delna ziedojumu nekavējoties atmaksā, bet ja nav iespējams noskaidrot kam un kur to atmaksāt, Delna ziedojumu ieraksta atsevišķā grāmatvedības sadaļā un izlieto pēc saviem uzskatiem statūtos noteikto mērķu sasniegšanai.

MENTI.COM

Kods: 28 53 9

Kādus interešu konfliktu novēršanas risinājumus Jūs esat izmantojuši?

Delna
SABIEDRIBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

LATVIJAS UZŅĒMĒJU IZVĒLE

59%

Darbinieku
iespējamo interešu
konfliktu pārbaudes

80%

Darbiniekiem
pienākums ziņot par
interesešu konfliktiem

EY 2016. gada pētījums

SECINĀJUMI

1. Ja persona vai organizācija, kurā persona strādā, nonāk situācijā, kurā ir spiesta izdarīt izvēli **starp interesēm saistībā ar saviem darba pienākumiem** un savām **personīgajām interesēm**, tad ir radies interešu konflikts.
2. Interešu konflikts var negatīvi ietekmēt organizācijas reputāciju, finanšu piesaistes rezultātus un var pāraugt korupcijas riskā – reālā, potenciālā vai šķietamā.
3. Lai novērstu interešu konfliktus ieteicams:
 - Veicināt izpratni un diskusijas par interešu konfliktiem;
 - Identificēt interešu konfliktu rašanās riskus;
 - Izstrādāt vadības sistēmu – specifiskus risinājumus standarta situācijām.

JAUTÄJUMI?

Lūdzu novērtējiet semināru!

Kods: 28 53 9

Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

Prezentācija tapusi ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par prezentācijas saturu atbild "Sabiedrība par atklātību – Delna".

Sabiedrības integrācijas
fonds

Kultūras ministrija

PALDIES!

Liene Gātere
Direktore

liene.gatere@delna.lv

Zane Zvirgzdiņa
Juriste

zane.zvirgzdina@delna.lv

www.delna.lv

www.transparency.org